

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 506

van **FREYA PERDAENS**

datum: 16 februari 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Circulaire economie - Afval en recyclage - Traject en cijfers

In de commissie Leefmilieu van 1 februari 2022 intervenueerde ik bij een vraag over circulaire economie. Ik vroeg of er een tijdslijn is voor de doorvertaling van de monitor circulaire economie naar de beleidsvoorbereiding.

De minister gaf op die vraag het volgende antwoord: "Collega Perdaens, de inzichten uit de verschillende onderzoeken van het steunpunt worden sowieso ook meegenomen. Bijgevolg zit er rond afval en recyclage al een heel traject op en leggen we vandaag ook mooie cijfers voor. Als we kijken naar de binnenste kringlopen, dan kunnen we daar ook aan de slag om die inzichten uit de monitor verder door te vertalen naar beleid. Concreet is dat momenteel lopende in zes thematische werkagenda's die dit voorjaar klaar zullen zijn en die concrete acties zullen bevatten, ook rond die zogenaamde binnenste kringlopen."

Ik had naar aanleiding van dit antwoord graag nog een antwoord ontvangen op volgende bijkomende vraag.

1. "Bijgevolg zit er rond afval en recyclage al een heel traject op en leggen we vandaag ook mooie cijfers voor."

Kan de minister wat meer concrete uitleg geven bij traject en cijfers?

2. Op welke manier wordt concreet gewerkt rond de zes thematische werkagenda's waarvan sprake? Kan de timing al meer gepreciseerd worden?

ANTWOORD

op vraag nr. 506 van 16 februari 2022

van **FREYA PERDAENS**

1. Uit de CE monitor blijkt dat Vlaanderen mooie cijfers kan voorleggen wat betreft afval en recyclage. Enkele treffende voorbeelden:

1. De productie van huishoudelijk afval daalt en kent een absolute ontkoppeling; ook het huishoudelijk restafval is significant gedaald

In 2019 is de totale hoeveelheid huishoudelijk afval (incl. vergelijkbaar bedrijfsafval) gedaald met 45 kg per inwoner ten opzichte van 2013. Vlaanderen realiseert in 2018 zogenaamde ont koppeling op het vlak van afvalproductie bij huishoudens: de hoeveelheid afval daalt, terwijl het huishoudbudget nagenoeg constant blijft. Dit is een **absolute** ont koppeling: de trend is dalend in absolute cijfers.

In de totale hoeveelheid huishoudelijk afval is het restafval in 2019 nog goed voor 143,47 kg per inwoner per jaar. Het huishoudelijk restafval is in de periode 2013-2019 met 15 kg of 9% significant gedaald. In 2013 werd er nog 158,58 kg huishoudelijk restafval per inwoner geproduceerd. De Vlaamse overheid wil het restafval verder terugdringen tot 138 kg in 2022 en 100 kg in 2030. De hoeveelheid huishoudelijk restafval in Vlaanderen is sinds 2013 continu blijven dalen. Die trend is voornamelijk te verklaren door de daling van het grof vuil en het huisvuil als gevolg van een gericht beleid, zowel vanuit de Vlaamse overheid als door lokale besturen. Zo is er sinds 2013 sprake van verplichte minimumtarieven voor grof vuil, is er een uitbreiding van de gft en pmd sorteerboodschap doorgevoerd, zijn de gemeenten verplicht om steeds meer stromen selectief in te zamelen (bv. harde kunststoffen, matrassen, ...) en worden de achterblijvende gemeenten beter opgevolgd. Een aantal intercommunales zijn ook overgestapt naar gewichtsdif tar, waardoor burgers hun afvalproductie beter kunnen opvolgen. Sommige groengemeenten zijn vrijwillig overgestapt naar een gft inzameling.

Meer info in de CE monitor:

- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/uitstroom/productie-van-huishoudelijk-afval/>
- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/uitstroom/productie-van-huishoudelijk-restafval/>

Opmerking: corona heeft een impact op de afvalcijfers: in 2020 is het huishoudelijk restafval uitzonderlijk gestegen tot 147,01 kg/inwoner. In 2020 steeg de inzameling van de hoeveelheid restafval dus met meer dan 3 kg/inw. Omwille van de coronacrisis en -maatregelen zien we een stijging van de hoeveelheid huisvuil en een daling van de hoeveelheid ingezameld grof vuil en de hoeveelheid afval in de straatvuilbakjes. De totale hoeveelheid huishoudelijk afval bleef stabiel in 2020. De cijfers van 2020 zijn nog niet opgenomen in de CE monitor, dit zal gebeuren bij de eerstvolgende update.

Meer informatie over de cijfers huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval van 2020:

https://www.ovam.be/sites/default/files/atoms/files/20211216_rapport_huishoudelijk_afval_en_gelijkaardige_bedrijfsafval_2020.pdf

2. Vlaanderen kent een hoge recyclagegraad van huishoudelijk afval; ook de recyclage van bedrijfsafval is met ca. 10% gestegen over de voorbije 10 jaar

Vlaanderen zette de voorbije decennia sterk in op selectieve inzameling van afval en de uitbouw van een recyclage-industrie. Dat toont zich in de cijfers: we laten hoge recyclagegraden optekenen.

In 2019 werd in Vlaanderen **63,8%** van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval (excl. Ingezameld bouw- en sloopafval) gerecycleerd of gecomposteerd. Tegen 2035 moeten alle Europese lidstaten 65% van hun huishoudelijk afval (excl. ingezameld bouw- en sloopafval) recyclen. Met deze cijfers staan we aan de Europese top. Van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval (inclusief bouw- en sloopafval) gaat 67% naar een inrichting met het oog op recyclage of compostering.

Opmerking: in 2020 werd **65,5%** van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval (excl. ingezameld bouw- en sloopafval) gerecycleerd of gecomposteerd. De cijfers van 2020 zijn nog niet opgenomen in de CE monitor, dit zal gebeuren bij de eerstvolgende update.

68% van het primair bedrijfsafval (excl. bouw- en sloopafval) kreeg in 2018 een tweede leven via hergebruik, recyclage, compostering of gebruik als secundaire grondstof. In 2007 bedroeg dit aandeel nog 58%. Het cijfer is dus met 10% gestegen in de voorbije tien jaar. Als we de recyclage en hergebruik van bouw- en sloopafval erbij tellen wordt het aandeel 79%.

Meer info in de CE monitor:

- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/r-strategieen/recyclage-van-huishoudelijk-afval/>
- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/r-strategieen/recyclage-van-bedrijfsafval/>

3. De stijging van het bedrijfsafval is de laatste jaren behoorlijk beperkt ondanks het aantrekken van de economie

Tussen 2007 en 2011 zien we een daling van de hoeveelheid primair bedrijfsafval. Vanaf 2012 zien we weer een gestage stijging die gepaard gaat met de aantrekkende economie. Bij bedrijven zien we een relatieve ontkoppeling: de afvalproductie stijgt minder snel dan de groei van de economische activiteit (BBP). De trend is dus (nog) stijgend, maar niet langer in gelijke tred, de stijging vertraagt. Merk op dat dit cijfers van voor de coronacrisis zijn (tot en met 2019).

De productie van bedrijfsafval in Vlaanderen is relatief hoog: in 2018 bedroeg de hoeveelheid primair bedrijfsafval 16.374 kton. De grote productie voor export speelt hier een belangrijke rol in.

Meer info in de CE monitor:

- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/uitstroom/productie-van-primair-bedrijfsafval/>

4. Het cyclisch materialenverbruik is gestegen, net als de productie van secundaire grondstoffen

De circulariteitsgraad van het materiaalgebruik, ook wel bekend als de CMUR (circular material use rate), is de ratio van het circulair materiaalgebruik ten opzichte van het totale materiaalgebruik. Deze indicator meet hoeveel materiaal er werd gerecupereerd en geherintroduceerd in de markt. De CMUR-indicator focust op de inspanningen van een land om afval te verzamelen voor recyclage en recuperatie.

Tussen 2014 en 2018 steeg de CMUR voor Vlaanderen van 15,9% naar **20,7%**. De oorzaak was een sterke stijging in de hoeveelheid afval dat op binnenlandse sites gerecycleerd werd.

In 2018 werd er 28.756 kton aan secundaire grondstoffen (gerecycleerde/hergebruikte grondstoffen) geproduceerd, terwijl dat in 2009 nog 13.684 kton was.

Meer info in de CE monitor:

- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/r-strategieen/circulariteitsgraad-van-het-materiaalgebruik-cmur/>
- <https://cemonitor.be/indicator/circulariteit/r-strategieen/productie-van-secundaire-grondstoffen/>

5. Het aantal jobs in de CE is bijna driemaal sneller gestegen dan algemene groei van de Vlaamse tewerkstelling

Tussen 2008 en 2020 steeg de tewerkstelling in de circulaire sectoren sterker (**16,4%**) dan de globale tewerkstelling in Vlaanderen (5,8%). In 2020 waren er 43.261 werknemers actief in de Vlaamse circulaire economie, wat overeenkomt met 1,96% van de totale Vlaamse tewerkstelling.

De grootste circulaire sector is die van het onderhoud van motorvoertuigen (meer dan 17.000 werknemers). In de tweedehandssector en de verhuur- en leasector zagen we echter de grootste stijging van de tewerkstellingsgraad

Meer info in de CE monitor:

- <https://cemonitor.be/indicator/effecten/socio-economisch/tewerkstelling-in-de-circulaire-economie/>
De doorgedreven inzet van het beleid gedurende de voorbije decennia op afval en recyclage, is weerspiegeld in bovenstaande prestaties. Tegelijk zijn er als gevolg van dit beleid ook diverse **databronnen** gecreëerd waardoor we vandaag evoluties gericht kunnen opvolgen:
- OVAM data over huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval, als opvolging van het betreffende Uitvoeringsplan: zie <https://www.ovam.be/afval-materialen/huishoudelijk-afval-en-lokale-besturen/inventarisatie-huishoudelijke-afvalstoffen>)
- OVAM data over bedrijfsmatige afvalstromen en secundaire materialen: zie <https://www.ovam.be/bedrijfsafvalstoffen>
- Data-inzameling ondergebracht via UPV bij beheersorganismen (bijv. Valipac, Febelauto, Recupel, Fost Plus,...)
- ...
De OVAM is momenteel volop bezig met de opmaak van een volledig nieuw datamonitoringsysteem: **MATIS** (Materialen Informatie Systeem). MATIS gaat niet alleen de productie van afvalstoffen meten, maar ze nadien ook traceren in het recyclageproces en uiteindelijk zelfs hun toepassing in nieuwe producten in kaart brengen. Er wordt voor gezorgd dat gegevens van de beheersorganismen zo goed mogelijk kunnen gekoppeld worden aan het nieuwe OVAM-systeem. Bovenstaande databronnen laten ons toe om via indicatoren beleid op te volgen, maar ook om richting te geven aan nieuw beleid. Deze indicatoren worden

meegenomen in de ontwikkeling van **nieuwe beleidsplannen**, zoals het nieuw uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval 2023-2028, het nieuwe beleidsprogramma bouw,....

2. Sinds januari 2021 is er per werkagenda (circulair bouwen, chemie/kunststoffen, bio-economie, waterkringloop, voedselketen, maakindustrie) een publieke en een private trekker aangeduid en is er een kerngroep actief om de scope per werkagenda af te bakenen, de concrete ambities voor het thema uit te schrijven en de werkpaden en acties te formuleren. Dat is intussen voor elk van de werkagenda's gebeurd. De laatste weken en maanden wordt er nu per werkagenda gezocht naar de concrete engagementen van stakeholders die kunnen bijdragen aan het betreffende thema (projecten, CE strategie in de eigen organisatie en eigen partnerschappen ontwikkelen, knelpunten wegwerken).
Intussen gaan er voor de 7 gedefinieerde hefboomen ook expertengroepen aan de slag. Zij zullen de werkagenda's ondersteunen in hun werking, in het oplossen van generieke knelpunten. (meer informatie zie antwoord op vraag nr. 476).
Op **25 april 2022** organiseert het publiek-private partnerschap Vlaanderen Circulair een lanceringsevent, waar de toekomstbeelden 2050 samen met de 6 werkagenda's aan een ruime groep stakeholders worden voorgesteld.